

การสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

Transmission and Preservation of music of the Laos Vieng Ethnic Group at Tumbol Don kha, U-thong Distric Suphan-Buri province

ณัฐพจน์ โพธิ์เจริญ¹, สุพรรณณี เหลือบุญชู², ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ³
Nuttapot Pocharoen¹, Supanee Lueboonchoo², Pattamawadee Chansuwan³

บทคัดย่อ

ดนตรีลาวเวียงเป็นอัตลักษณ์ประจำกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง และเป็นสิ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมตั้งแต่อดีตซึ่งมีความสำคัญและมีบทบาทในสังคมกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง มาจนถึงปัจจุบัน การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1. เพื่อศึกษาดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 2. เพื่อศึกษาการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลดอนคา อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัยพบว่าดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เดิมเป็นดนตรีพื้นบ้านเช่นเดียวกับอีสาน แต่เดิมมีแคนเป็นเครื่องดนตรีหลัก

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงได้สืบทอดดนตรีและได้รับอิทธิพลจากสังคม วัฒนธรรมภายนอกเข้ามาสู่ ภายใน และได้รับค่านิยมจากกลุ่มเพื่อนฝูงของคนรุ่นใหม่ ขาดการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น บุคลากร ผู้รู้ได้ลดน้อยลงไป ทำให้ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงเริ่มจางหายไปตามกาลเวลา

ด้านพิธีกรรมเป็นพิธีกรรมผีฟ้าเป็นความเชื่อด้านการรักษาโรค คล้ายกับการทรงเจ้าโดยการบูชาผีบรรพบุรุษ

การอนุรักษ์และการสืบทอดดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นโดยผ่านการสอนการบอกต่อกันในเครือญาติ มีการแสดงในกิจกรรมต่าง ๆ การเล่นดนตรีในงานต่าง ๆ และการแสดงโชว์ให้นักท่องเที่ยวได้รับชม

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ ดร. ประจำคณะคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Music education Mahasarakham University

² Associate Professor Dr., College of music Mahasarakham University

³ Lecturer Dr., Faculty of Fine and Applied Arts Mahasarakham University

Abstract

Music Vieng, Laos, Vientiane, Lao ethnic group identity. And this is something that represents the cultural and traditional beliefs from the past, which is very important and plays a role in Vientiane, Lao ethnic group. Today This research aims to 1. To study the music of ethnic Lao Wiang Thong, Suphan Buri Province Don Kha 2. To study the musical heritage and preservation of ethnic groups in Laos Vieng Thong, Suphan Buri Province Don Kha.

The results showed that the music of ethnic Lao Wiang Thong, Suphan Buri Province Don Kha. Originally a folk music as well as the East. Originally, Canada is the main instrument.

Vientiane, Laos ethnic group influenced society. And culture outside to inside. The group of friends and was popular with the younger generation. Lack of support from local organizations People who know less. Make music, ethnic Vieng, Laos began to fade with time. ceremony, a ritual is believed the disease. Similar to the medium by a worship of ancestors.

Conservation and musical heritage of ethnic groups in Laos Don Kha Vieng Thong, Suphan Buri. Are passed down from generation to generation through teaching, saying to each other in kinship. There are performances at various events Playing music in various applications And shows for visitors to watch.

บทนำ

ในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีการศึกษาและได้รับความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น แต่ที่เป็นข้อสังเกตคือการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการสำรวจเก็บและรวบรวม ขาดการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม จึงอาจทำให้วัฒนธรรมที่ต่าง ๆ บางส่วน ไม่ได้เป็นที่รู้จักหรือสืบทอด เพื่อเสริมการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี รวมถึงศิลปะการแสดง การละเล่นดนตรีที่ยังทรงคุณค่าและน่าอนุรักษ์ไว้

ดนตรีพื้นบ้านเป็นเสียงดนตรีที่ถ่ายทอดกันมาทางคำพูดเนื้อร้องภาษาอาจมีการจดบันทึกไว้ด้วย เป็นกิจกรรมสร้างความบันเทิงผ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อยหลังการทำงานทำสวนทำไร่ของชาวบ้านและยังสร้างความสามัคคีในกลุ่ม

ชาติพันธุ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งสืบทอดกันมาทางวัฒนธรรม ผู้รุ่นลูกรุ่นหลานและยังเป็นเครื่องอนุรักษ์เอกลักษณ์ให้คงอยู่ ดนตรีพื้นบ้านภาคอีสานเป็นดนตรีที่มีการสืบทอดมานานนับพันปีมีการนำเอาธรรมชาติมาสร้างเสียงดนตรี เช่น ไม้ไผ่มีการเป่าแคนตีพิณประกอบการขับร้อง ประกอบการเล่นสนุกสนาน ครั้นแคว้น นอกจากนั้นยังมีการนำมาประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การเป่าแคนเพื่อรักษาโรคในไร่ฝ้ายอีกด้วย ตามความเชื่อและทำสืบทอดกันมาเรื่อย ๆ จนเป็นวัฒนธรรม

ดนตรีพื้นบ้านหรือเพลงพื้นบ้านภาษาอังกฤษใช้คำว่า folk music หรือ folk song ทั้งสองคำนี้ใช้แทนกันได้และคำว่าเพลงพื้นบ้าน folk song เป็นคำที่ใช้มากกว่าคำว่าดนตรีพื้นบ้าน folk music ซึ่งทั้งนี้มักปราชญ์บางท่านให้เหตุผลว่า เนื่องจากดนตรีพื้นบ้านมีกำเนิดด้วยเพลงขับร้อง ไม่ใช่กำเนิดด้วยเพลงบรรเลง และบางท่าน

บอกว่าที่ใช้คำว่าเพลงพื้นบ้าน folk song แทน คำว่าดนตรีพื้นบ้าน folk music เนื่องจากดนตรีพื้นบ้านประเภทขับร้องมีมากกว่าประเภทบรรเลง การที่จะให้คำจำกัดความของดนตรีพื้นบ้านนั้น ไม่ใช่ของง่าย แต่ลักษณะของดนตรีพื้นบ้านหรือ เพลงพื้นบ้านแยกออกได้ดังนี้ คือ ไม่ทราบนามผู้ แต่ง แต่งโดยนักดนตรีที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมใน การแต่งเพลง มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เป็น ลักษณะการแสดงออกทางดนตรีของคนส่วนใหญ่ ขับร้องหรือบรรเลง โดยนักร้องหรือนักดนตรีที่มีได้ รับการฝึกฝนอบรมทางทฤษฎี เป็นดนตรีที่มีอายุ เก่าแก่เป็นดนตรีที่สืบทอดถ่ายทอดด้วยความทรงจำ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามความนิยมของ ผู้เล่นและผู้ฟังและไม่มีใครตัดสินใจได้ว่าทำนอง ดังเดิมที่เป็นต้นตอ นั้นเป็นอย่างไร นอกจากนั้น ดนตรีพื้นบ้านยังเป็นดนตรีที่แสดงออกเป็นความ รู้สึกนึกคิดตลอดจนความเชื่อและนิสัย ใจคอของ ชาวบ้านดนตรีพื้นบ้านจึงสามารถเข้าถึงและครอง ใจได้มากกว่าดนตรีประเภทอื่นๆ เนื้อหาสาระ ของดนตรีพื้นบ้านนั้นมีทั้งให้ความรู้และบันเทิง ที่ สำคัญ เป็นต้นว่าความรู้เกี่ยวกับทางโลกและทาง ธรรม เป็นการสั่งสอนอบรมให้คนประพฤติในสิ่ง ที่งดงาม (เจริญชัย ชนไพโรจน์, 2526: 10)

ศิลปะการดนตรีของชาวอีสาน ประกอบ ไปด้วยการขับร้อง การฟ้อนรำและการบรรเลง ดนตรี ในส่วนของการบรรเลงดนตรีพื้นบ้าน อีสาน มีเครื่องดนตรีหลายชนิดที่น่าสนใจด้วย เช่น โปงกลาง แคน โหวต ซออีสานและพิณ ซึ่งเป็นเครื่อง ดนตรีของคนในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีกแขนง หนึ่งที่กำลังประสบปัญหาและกำลังจะสูญหายไป เนื่องจากขาดการสืบทอด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ จะต้องส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในโรงเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของดนตรีใน

ท้องถิ่น มีความรัก ชื่นชม ซาบซึ้ง หวงแหน ตลอด จนช่วยกันอนุรักษ์สืบทอดดนตรีพื้นบ้านให้คงอยู่ ต่อไป (ปิยพันธ์ แสนทวีสุข, 2546: 2)

ประเทศไทยมีชนชาติพันธุ์ลาวเข้ามา อาศัยอยู่เป็นชุมชนตามเชื้อสาย เช่น ลาวโซ่งหรือ ลาว ทรงดำ ลาวพวน ลาวเวียง และลาวภูคั้ง เป็นต้น ชาวลาวที่อพยพย้ายถิ่นมายังไทยสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น มีทั้งชาวลาวจากหัวเมือง ล้านนา หัวเมืองลาวที่ปัจจุบันคือประเทศลาว และ บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย สาเหตุของการย้ายถิ่นเป็นเพราะผลกระทบจากศึก สงคราม ช่วงซึ่งความมีอำนาจระหว่างไทยกับราช อาณาจักรเวียงจันทน์ พม่า และญวน ไม่อาจแยก ให้เห็นชัดเจนว่าเป็นชุมชนลาวพวกไหน จึงเรียกรวม ๆ กันว่า ลาว (บึงอร ปิยะพันธ์, 2541: 68) บรรดาลูกหลานของลาวโซ่ง ลาวเวียง และลาว พวนที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาได้กลายเป็นคนไทยทาง ภาคกลางอย่างสมบูรณ์แล้ว แต่ก่อนนั้นในท้องถิ่น ที่ตอนแรกอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งยังมีการรักษา ขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมของเผ่าพันธุ์ตนไว้

ลาวเวียง เป็นชื่อเรียกกลุ่มคนที่มีเชื้อสาย ลาวที่อพยพมาจากเมืองเวียงจันทน์ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว แต่บางคนเรียกว่า “ลาวตี้” เนื่องจากคนกลุ่มนี้จะมีคาลงท้ายประโยค ว่า “ตี้” เสมอ ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีบรรพบุรุษ เป็นกลุ่มชาวลาวเวียงที่อพยพมาจากประเทศลาว เวียงจันทน์ในสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอน ต้น และในปัจจุบันนี้ชาวลาวเวียงก็ยังคงรักษาและ อนุรักษ์ความเป็นอัตลักษณ์และดนตรีด้วยการ สืบทอดขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม เอาไว้ เช่นการใช้ภาษา การสืบทอดประเพณี และการละเล่นที่สำคัญ ดอนคาแต่เดิมอพยพ มาจากเวียงจันทน์ฝั่งลาว เมื่อครั้งบ้านเมืองเริ่ม เกิดสงครามจึงได้พากันมาอยู่ที่เมืองสยามที่ชาว บ้าน เรียกว่า “ขอตดอนคา” ต่อมามีการเรียกชื่อ

ต่อเติมหรือขาดหายไปบ้างจนในที่สุดก็เหลือแต่คำว่า “คอนคา” ชาวบ้านจึงได้เรียกชื่อคอนคามาจนถึงทุกวันนี้

การอนุรักษ์วัฒนธรรมและดนตรีพื้นบ้านเริ่มต้นง่าย ๆ โดยการปลูกฝังถ่ายทอดข้อมูลให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ มีการรณรงค์ให้มีการแต่งกายชุดประจำถิ่นอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งวัน เพื่อให้คนลาวเวียงได้มีโอกาสชื่นชมและย้อนอดีตของตนเองและมีการบรรจุหลักสูตรวัฒนธรรมลาวเวียงให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น ลูกหลานได้ศึกษา เริ่มต้นที่โรงเรียนสู่ชุมชน จากเด็กส่งผ่านถึงผู้ปกครอง

อย่างไรก็ตามสังคมทุกสังคมต้องมีการติดต่อกันภายนอก การเปลี่ยนแปลงย่อมต้องเกิดขึ้น ไม่มีสังคมใดที่สามารถรักษารูปแบบเดิมของขนบธรรมเนียมประเพณีแห่งตนไว้ได้ตลอดกาล การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ว่าวันแม้แต่ความเชื่อ ซึ่งความเชื่อของคนในสังคมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างด้านอื่น ๆ ของสังคมอย่างยากที่จะแยกออกจากกัน โดยสังคมในปัจจุบัน มีการพัฒนาและเติบโตไปอย่างรวดเร็ว เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งต่างๆ ในหลายๆ ด้าน (ภักทิยา ยิมเรวัต, 2540: 5-12) ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงวิธีการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลคอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาแนวทาง ที่จะแก้ไขและพัฒนาวิธีการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีวัฒนธรรมบ้านคอนคาคงอยู่สืบทอดต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลคอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

2. เพื่อศึกษาการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลคอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

คำถามการวิจัย

1. ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลคอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอย่างไร

2. การสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลคอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี มีวิธีการอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบถึงดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลคอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

2. ทราบถึงการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลคอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อศึกษาการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลคอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้กรอบแนวคิดในด้านต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลจากการลงภาคสนาม เพื่อทำการเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ (Survey) การสังเกต (Observation) และการสัมภาษณ์ (Interview) เจาะลึก จดบันทึกเสร็จแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ซึ่งมีขอบเขตและขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 1. ขอบเขตของการวิจัย
  - 1.1 เนื้อหา
  - 1.2 วิธีการวิจัย
  - 1.3 ระยะเวลา
  - 1.4 บริบทพื้นที่ในการวิจัย
  - 1.5 บุคลากรผู้ให้ข้อมูล
- 2. วิธีการดำเนินการวิจัย
  - 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 2.2 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 2.3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของชาวลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

เนื้อหา

- 1.1.1 เพื่อศึกษาดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 1.1.2 เพื่อศึกษาการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) โดยการสำรวจ (Survey) การสังเกต (Observation) และการสัมภาษณ์ (Interview) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์

ระยะเวลา

การศึกษาการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของชาวลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2556 เป็นต้นไป

พื้นที่ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การวิจัยการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของชาวลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่การวิจัย ดังนี้

หมู่ 1. บ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 2. บ้านดอนคาหัวตาล ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 3. บ้านใหม่ ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 4. บ้านสระกว้าง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 5. บ้านทรัพย์พุทอง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 6. บ้านโนนหัวนา ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 7. บ้านหนองกุฎีทอง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 8. บ้านหนองมะขอ ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 9. บ้านเขากำแพง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 10. บ้านโนน ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 11. บ้านหนองกระไซ้ ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 12. บ้านช้างดำหัว ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 13. บ้านในดง ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 14. บ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 15. บ้านหนองศรีเทพ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 16. บ้านเขาดีสลัก ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 17. บ้านหนองหมู ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 18. บ้านหนองทราย ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 19. บ้านห้วย ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่ 20. บ้านใหม่ใต้ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

บุคลากรผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มบุคลากรผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงเจาะลึก จาก 20 หมู่บ้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

บุคลากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและผู้นำทางด้านวัฒนธรรมตลอดจนบุคคลโดยทั่วไปเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตบ้านดอนคา บ้านดอนคาหัวตาล บ้านใหม่ บ้านสระกร่าง บ้านทรัพย์ฟู บ้านโนนหัวนา บ้านหนองกุฎีทอง บ้านหนองมะขอ บ้านเขากำแพง บ้านโนน บ้านหนองกระไซ้ บ้านช้างดำ บ้านในดง บ้านโป่งพรานอินทร์ บ้านหนองศรีเทพ บ้านเขาดีสลัก บ้านหนองหมู บ้านหนองทราย ในตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งบุคลากรผู้ให้ข้อมูล ออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่

1.5.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants)

- 1) นักปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 3 คน
- 2) หัวหน้าวงดนตรี จำนวน 3 คน

1.5.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants)

- 1) นักดนตรีชาย จำนวน 15 คน
- 2) นางรำ จำนวน 1 คน

1.5.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants)

- 1) ผู้ชม จำนวน 15 คน
- 2) ชาวบ้านตำบลดอนคา จำนวน 20 คน

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง สังเกตการณ์มีส่วนร่วมและความพึงพอใจของประชากรในพื้นที่ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดและอนุรักษ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี ตลอดจนศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) เอกสารที่เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมอีสาน

2) เอกสารที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์
ลาวเวียง

3) เอกสารที่เกี่ยวกับการสืบทอดและ
อนุรักษณ์

4) เอกสารที่เกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้าน

5) เอกสารที่เกี่ยวกับบริบทพื้นที่วิจัย

6) เอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี

2.1.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม
(Field Studies) ผู้วิจัยได้ใช้วิธี สํารวจ (Survey)
สังเกต (Observation) และสัมภาษณ์ (Interview)
เพื่อที่จะได้ซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์ตรงกับข้อเท็จจริง
มากขึ้น ดังนี้

1) การสำรวจ (Survey) โดยผู้วิจัย
ได้ใช้วิธีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการใช้แบบ
สำรวจแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการจาก
บุคคลทั่วไปทั้งภายในพื้นที่กำหนดการวิจัย

2) การสังเกต (Observation) แบ่ง
ออกเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant
Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
(Non - Participant Observation)

2.1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
(Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้เข้าไป
ศึกษาพื้นที่ทำการวิจัย ร่วมกิจกรรมสืบทอดและ
อนุรักษณ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาวเวียง ตำบล
ดอนคา อำเภอลู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อ
สังเกต ซักถามข้อมูลต่างๆ

2.2) สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non
- Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้สังเกต
การสืบทอดและอนุรักษณ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์
ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภอลู่ทอง จังหวัด
สุพรรณบุรี ไม่ได้ร่วมลงมือปฏิบัติจริงกับกลุ่ม
อนุรักษณ์ดนตรีของกลุ่ม ชาติพันธุ์ลาวเวียงตลอด
จนสังเกตกระบวนการแนวคิดใหม่

3) การสัมภาษณ์ (Interview) แบ่ง
ออกเป็น 2 อย่าง สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
(Interview) และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
(Unstructured Interviews)

3.1) สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
(Interview) โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ตามแนวทางแบบ
สัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์กลุ่มประชากร สัมภาษณ์
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน สืบทอดและอนุรักษณ์ดนตรีของ
กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภอลู่ทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี

3.2) สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
(Unstructured Interview) โดยสัมภาษณ์แบบ
เปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นแล้วนำ
มาตีความโดยใช้ทฤษฎี และ การสัมภาษณ์แบบ
เจาะลึก (IN - depth Interview) จากผู้นำทาง
ด้านวัฒนธรรม ประชากรในพื้นที่ เพื่อหาคำตอบ
ในการสืบทอดและอนุรักษณ์ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์
ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภอลู่ทอง จังหวัด
สุพรรณบุรี

2.2 การจัดกระทำและการวิเคราะห์
ข้อมูล

2.2.1 การจัดทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ
นำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารและ
ข้อมูลจากภาคสนามโดยแยกตามความมุ่งหมาย
ของการวิจัย มาจัดกระทำดังต่อไปนี้

1) นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จาก
เอกสารต่างๆ มาศึกษาอย่างละเอียดพร้อมทั้งจัด
ระบบหมวดหมู่ ตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่
กำหนดไว้

2) ทำข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บ
รวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสังเกต การ
สัมภาษณ์ ซึ่งได้จัดบันทึกไว้และนำแถบบันทึกเสียง
มาถอดความแยกประเภท จัดหมวดหมู่และสรุป
สาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย

3) นำข้อมูลทั้งที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่รวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสังเกต การสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยวิธี Investigator Triangulation คือการนำข้อมูลไปให้ผู้นำข้อมูลอ่านหรือกลับไปสอบถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง และใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยไดมานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีตรวจสอบคือการสอบถามแหล่งข้อมูลแหล่งที่มาพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากัน จะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กัน จะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator's Triangulation) คือการตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไร โดยเปลี่ยนผู้สังเกตแทนที่จะใช้ผู้วิจัยคนเดียวกัน สังเกตโดยตลอด ในกรณีที่ไม่แน่ใจในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลภาคสนามการตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือการตรวจสอบว่า ถ้าผู้วิจัยแนวคิดทฤษฎีที่แตกต่างไปจากเดิม จะทำให้ตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน และใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการ

วิจัย โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับคืนมา และข้อมูลที่สัมภาษณ์จากกลุ่มประชากร
- 2) นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละกลุ่มจากเครื่องมือ
- 4) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แต่ละกลุ่มมาเรียบเรียงตามความมุ่งหมายเชิงพรรณนา

2.3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายที่กำหนดโดยใช้การนำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนาวิเคราะห์

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการสืบทอดและอนุรักษ์ ต่าบลดอนคา อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลของการวิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประวัติของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ต่าบลดอนคา อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สังคมของชาวบ้านดอนคามีวัฒนธรรมแบบเดียวกับชาวอีสาน ทั้งทางด้านการใช้ภาษาก็พูดภาษาลาวหรือภาษาอีสาน พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการทำเกษตร ประชากรอยู่กับเป็นหมู่บ้านไม่แออัดมากนักดนตรีและศิลปะการแสดงด้วยเช่นกันต่างเล่าว่าบรรพบุรุษของลาวเวียงอพยพมาจากเวียงจันทน์ เมื่อประมาณสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า

เจ้าอยู่หัว ครั้งที่เจ้าอนุวงศ์เป็นกบฏต่อไทย เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ กล่าวไว้ในพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้พระยาราชสุภาวดียกทัพไปตีได้เมืองเวียงจันทน์กวาดต้อนผู้คนจากเขตเวียงจันทน์มาสู่ประเทศไทย และต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนหรือได้รับวัฒนธรรมภายนอก

2. ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นดนตรีของวัฒนธรรมชาวลาวเวียง ที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ทั้งทางดนตรี ที่มีลักษณะเป็นดนตรีแบบเดียวกับทางภาคอีสานหรือประเทศลาว (สุธีร์ ธีระปัญญาพงศ์, 2540: 97) บ้านดอนคา เป็นตำบลที่อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งอยู่ในภาคกลาง แต่สังคมของชาวบ้านดอนคามีวัฒนธรรมแบบเดียวกับชาวอีสาน ทั้งทางด้านการใช้ภาษาที่พูดภาษาลาวหรือภาษาอีสาน ดนตรีของชาวลาวมี ดี สี ดี เป่า สอดคล้องกับ (ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์, 2545: 8 - 9) เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน เป็นเครื่องดนตรีที่คิดประดิษฐ์ขึ้นจากมือชาวบ้านโดยใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานไม่มีความละเอียดประณีตในการทำ เมื่อเปรียบเทียบกับเครื่องดนตรีสากล เครื่องดนตรีพื้นบ้าน

สามารถแบ่งประเภทออกตามลักษณะ การบรรเลง เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องดนตรีประเภทดีด (Plucked string Instruments)
2. เครื่องดนตรีประเภทสี (Bowed string Instruments)
3. เครื่องดนตรีประเภทตี (Percussion Instruments)
4. เครื่องดนตรีประเภทเป่า (Wind Instruments)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาดนตรีครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบดนตรีในกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในชุมชนของตนเอง
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมดนตรีของลาวเวียงในประเทศอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาวิจัยและต่อยอดดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในเรื่อง เครื่องดนตรี วิธีการเล่นดนตรี เป็นต้น

บรรณานุกรม

- เจริญชัย ชนไฟโรจน์. (2526). *ดนตรีผู้ไทย*. มหาสารคาม: ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- บังอร ปิยะพันธุ์. (2541). *ประวัติศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. (2546). *การประพันธ์เพลง*. กาลสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์. (2538). "การให้บริการสารสนเทศแก่ชุมชนชนบท", *การศึกษาตลอดชีวิต*. 17 เมษายน.
- ภักทียา ยิมเรวัต. (2540). *ประวัติศาสตร์สิบสองจุไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สรวงสวรรค์.
- สุธีร์ ธีระปัญญาพงศ์. (2540). *พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.